

STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA

Zkušební okruhy: Psychologie – Mgr.

1. Pedagogická psychologie jako věda. Vztah pedagogické psychologie k psychologickým a pedagogickým vědám (k obecné psychologii, k vývojové psychologii, k sociální psychologii, k pedagogice). Učení – pojem (učení v širším a užším pojetí). Psychologické teorie učení (pojetí učení). Vnitřní a vnější činitele učení.
2. Klasifikace druhů učení (klasické podmiňování, operantní podmiňování, senzomotorické učení, učení verbální a pojmové, učení jako řešení problémů, sociální učení). Zákony učení.
3. Kognitivní procesy v pedagogické praxi - pozornost, vnímání, paměť, změny příslušných kognitivních procesů v průběhu vývoje. Metakognitivní schopnosti.
4. Kognitivní procesy v pedagogické praxi - myšlení, představy, inteligence. Změny příslušných kognitivních procesů v průběhu vývoje, J. Piaget.
5. Kognitivní a učební (studijní) styly. Vymezení, typologie, diagnostika a ovlivňování studijního stylu. Vyučovací styl učitele. Sebereflexe v pedagogické činnosti učitele.
6. Emoce ve školním kontextu, vztahy kognitivních a emočních procesů, proměny emočního prožívání v různých fázích vývoje.
7. Psychologická problematika motivace ve škole. Souvislost motivace a emocí, vnitřní a vnější zdroje motivace, odměny a tresty, hierarchie potřeb, výkonová motivace.
8. Struktura osobnosti učitele a žáka a její role v pedagogickém procesu. Eysenckova, Jungova typologie, Pětifaktorový model osobnosti. Charakter. Stabilita osobnosti a její vývojové proměny od dětství do dospělosti.
9. Dynamika osobnosti učitele a žáka a její role v pedagogickém procesu. Motivy, postoje, frustrace (příčiny frustrace, frustrační tolerance), konflikty (typy konfliktů, reakce v konfliktních situacích), obrany a zvládnání.
10. Vývoj osobnosti učitele a žáka. Činitele psychického vývoje (dědičnost, socializace a výchova), životní dráha - E. Eriksonova teorie vývoje, specifika jednotlivých vývojových období.
11. Sebepojetí a identita, socializace, morální vývoj dětí v kontextu školy, Piaget, Kohlberg.
12. Žáci se specifickými vzdělávacími potřebami, současná situace školské integrace a inkluze. Specifické poruchy učení, ADD, ADHD, žáci mimořádně nadaní, atd.
13. Psychohygienu ve školním kontextu. Zvládnání zátěžových situací ve škole, naučená bezmocnost. Průběh profesní dráhy učitele, stres a syndrom vyhoření. Profesionální deformace. Využití poznatků pozitivní psychologie v práci učitele.
14. Problematika sociální patologie. Poruchy chování, problematika závislostí, agrese, šikana ve školním kontextu. Prevence rizikového chování u dětí. Patologie chování a jednání související s prostředím pohybových aktivit a sportu.
15. Sociálně psychologické procesy v edukačním prostředí. Sociální interakce, postoje (teorie kognitivní disonance), sociální kognice – atribuce, sociální percepce – utváření dojmu, schémata, učitelská typizace žáků.
16. Školní třída, resp. sportovní skupina, jako malá sociální skupina. Struktura malé sociální skupiny. Dynamické procesy probíhající v malé sociální skupině. Psychosociální klima školní třídy. Diagnostika klimatu a vztahů ve školní třídě.

17. Charakteristické znaky psycho-fyzické zátěže. Typy zátěžových situací. Jedinec v zátěži - aktivační úroveň, výkonová motivace, aspirační úroveň, anticipační tenze, stres, frustrace, konflikty, agrese, psychická odolnost.
18. Motorické učení - základní charakteristiky motorického učení, fáze motorického učení (generalizace, diferenciacie, automatizace a plasticita); zpětná vazba (vnitřní x vnější; výsledková, motivační; pozitivní a negativní, ...); transfer a interference, motorické učení v zátěži, specifické teorie /senzo/motorického učení.
19. Profesiografie, psychologická charakteristika lidských činností, psychosportogramy - typologie sportovní činnosti, význam a účel profesiografie; zásady při vytváření psychosportogramu.
20. Psychologická příprava ve sportu - principy a cíle psychologické přípravy, typy intervence (modelovaný trénink, regulace APS, motivace, dynamika interpersonálních vztahů, přizpůsobení přípravy osobnosti sportovce - individualizace, ideomotorický trénink, ...).

Základní doporučená literatura:

- Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál.
- Plháková, A. (2004). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.
- Říčan, P. (2010). *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada.
- Slepička, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2006). *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum.
- Slezáčková, A. (2012). *Průvodce pozitivní psychologií*. Praha: Grada.
- Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum.
- Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum.
- Výrost, J. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada.

Rozšiřující doporučená literatura:

- Blatný, M. (2010). *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada.
- Csikszentmihalyi, M. (1998). *Finding Flow. The Psychology of Engagement mith Everyday Life*. New York: Basic Books.
- Čáp, J. (2001). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Dytrtová, R., & Krhutová, R. (2009). *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada.
- Fenstermacher, G. D., & Soltis, J. F. (2008). *Vyučovací styly učitelů*. Praha: Portál.
- Fontana, D. (2003). *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.
- Gillnerová, I., & Krejčová, L. (2012). *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada.
- Hayes, N. (1998). *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Heidbring, H. (1997). *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál.
- Hošek, V. (1994). *Psychologie odolnosti*. Praha: UK.
- Hrabal, V., & Pavelková, I. (2010). *Jaký jsem učitel*. Praha: Portál.
- Hrabal, V., Man, F., & Pavelková, I. (1989). *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: SPN.
- Kolář, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (2004). *Pozitivní psychologie. Radost, naděje, odpouštění, smířování, překonávání negativních emocí*. Praha: Portál.
- Mareš, J. (1998). *Styly učení žáků a studentů*. Praha: Portál.
- Mikšík, O. (2007). *Psychologická charakteristika odolnosti*. Praha: Karolinum.
- Pokorná, V. (2001). *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Praha: Portál.
- R.Martens. (1987). *Coaches guide to sport psychology. Human Kinetics*. Human Kinetics.
- Řezáč, J. (1998). *Sociální psychologie*. Brno: PAIDO.
- Smékal, V. (2009). *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal.
- Sternberg, R. (2002). *Kognitivní psychologie*. Praha : Portál.
- Vacek, P. (2008). *Rozvoj morálního vědomí žáků*. Praha: Portál.
- Válková, H. (1980). *Psychologie tělesné výchovy*. Olomouc: UP.
- Vaněk, M., Hošek, V., Rychecký, A., & Slepička, J. (1980). *Psychologie sportu*. Praha: SPN.
- Vygotskij, L. S. (2004). *Psychologie myšlení a řeči*. Praha: Portál.